

การมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Public Participation in Development of Sufficiency-Economy Villages in Selaphum District, Roi Et Province

นวลปราง เวฬุวนาธร¹ และพรพิมล โพธิ์ชัยหล้า²

Nuanprang Veruwanathorn¹ and Pornpimol Phochaihlar²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : nimg.weru@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน/ตัวแทนครัวเรือน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 375 ครัวเรือน/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.80-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รองลงมา ด้านการเพิ่มรายได้และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออม 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาโดยรวมและด้านการลดรายจ่ายแตกต่างกันออกนั้นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. การมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่สำคัญ คือ สมาชิกในครัวเรือนควรลดรายจ่ายและเพิ่มสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ ตระหนักเสมอว่าการใช้ทรัพยากรมากเกินไปจะเป็นการไม่ปลอดภัย
ต่อสภาพแวดล้อม ปฏิบัติตนเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมแบบบวร; ประชาชน; หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study the level of Ba Worn participation in sufficiency economy villages at Selaphum District, Roi Et Province, 2) to compare Ba Worn participation in sufficiency economy villages at Selaphum District, Roi Et Province, and 3) to suggest guidelines of Ba Worn participation in sufficiency economy villages at Selaphum District, Roi Et Province. The sample consisted of 375 heads of the household/households representative of sufficiency economy villages at Selaphum District, RoiEt Province. The instrument used for data collection was a 5- level estimation scale questionnaire with content accuracy of 0.80 – 1.00, and confidence of .97. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, t-test(Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA).

The results showed that: 1. The level of Ba Worn participation in sufficiency economy villages at Selaphum District, Roi Et Province: overall, was at a high level. When considering in each aspect sorted from the highest to the lowest were generosity, followed by increase in income, and the lowest was saving. 2. Comparison results of Ba Worn participation in sufficiency economy villages at Selaphum District, Roi Et Province, classified by gender: overall and cost reduction were different, the others were no different. In part of classified by age and occupation was a statistically significant difference at the .05 level. 3. The importance of Ba Worn participation in sufficiency economy villages at Selaphum District, Roi Et Province were reducing the expenses and increasing the living necessities of the household members, making a plan for spending money regularly, always be aware of using too many resources was unsafe for the environment, and being generous to others.

Keywords : The Public Participation; People; Sufficiency Economy Villages

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2524 และจากพระราชดำรัสและแนวพระราชดำริ “บวร” หลายหน่วยงานเกิดแนวคิดในเรื่องตามรอยพระยุคลบาท “บวร” รับสนองพระราชดำริ หวังให้ภาพวิถีชีวิตดีงามแบบไทยๆ คงอยู่สืบชั่วลูกหลานโครงการพระราชดำริได้เกิดขึ้นมากมาย เช่น การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ “บวร” ของกองทัพภาคที่ 1 ได้จัดทำหลายโครงการ อาทิ สถานสัมพันธ์ชุมชนระหว่างบ้าน - วัด - โรงเรียนโครงการ 1 ค่าย 1 วัด 1 ชุมชน โครงการแหล่งข่าวประชาชน โครงการแข่งกีฬาครอบครัวและแข่งกีฬาภายในหน่วยงาน โครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบท เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถาบันครอบครัวคือ บ้าน สถาบันศาสนาคือ วัด และสถาบันการปกครอง คือ ภาครัฐเพื่อประสานพลังสามัคคีในการพัฒนาชุมชนหรือสังคมไทยให้น่าอยู่และเกิดความร่มเย็น (ภูวนัฐสรณ์หนูมาก, 2549)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทาง การดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุค Thailand 4.0 ซึ่ง Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand 4.0 ก็ต้องผ่าน 1.0, 2.0 และ 3.0 กันมาก่อน Thailand 1.0 ก็คือยุคของเกษตรกรรม คนไทยปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ นำผลผลิตไปขาย สร้างรายได้และยังชีพ (บวร เทศารินทร์, 2560) ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนที่ขาดหายหรือยังไม่มีการศึกษาวิจัยและควรจะได้มีการวิจัยในเรื่องของครอบครัวและแผนงานการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวนั้น สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นเรื่องความเข้มแข็งของครอบครัวนั้นอยู่ในภาวะที่มีปัญหา จากสภาพสังคมที่เห็นในปัจจุบันรวมทั้งข้อมูลการศึกษา สำนวนเกี่ยวกับครอบครัว พบว่าในปัจจุบันสถาบันครอบครัวของไทยกำลังตกอยู่ในภาวะปัญหาหลายอย่างจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นภาวะวิกฤติเลยทีเดียว ปัญหาดังกล่าวนี้มีตั้งแต่ปัญหาในระดับโครงสร้าง รูปแบบของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต จนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรโดยรวม นอกจากนี้ครอบครัวยังมีปัญหาในแง่ของเศรษฐกิจสัมพันธ์ภาพของคนในครอบครัวพฤติกรรมของคนในครอบครัวโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน การขาดคุณธรรม จริยธรรม ความรุนแรงในครอบครัวรวมถึงปัญหาเรื่องปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวต่อชุมชนและสังคม (คลังปัญญาไทย, 2553 ; ศุภลักษณ์ เก่งบัญชา, 2548 ; สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2553 ; สายฤดี วรกิจโกคาทร, 2550 และ อมรวิรัช นาครทรรพ และคณะ, 2549) ซึ่งปัญหาต่างๆ ดังกล่าวนั้นล้วนแสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวไม่เข้มแข็ง การแก้ไขปัญหาครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในลักษณะการบูรณาการ ความร่วมมือของชุมชน เริ่มตั้งแต่ “บ้าน” ซึ่งหมายถึงความถึงสถาบันทางการปกครอง ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่จะใช้บทบาทของบุคลากรทางการปกครอง ในท้องถิ่นผู้นำชุมชนทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวของชุมชนสถาบันการศึกษาหรือ “โรงเรียน” ที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ศิลปวิทยาต่างๆ ทั้งในการนำไปประกอบสัมมาอาชีพและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และสถาบันศาสนาหรือ “วัด” ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน สังคม มีหน้าที่กล่อมเกลาให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตนตามหลักธรรม คำสอนของศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) และท้ายที่สุดคือความเชื่อมโยง ร่วมมือกันของทั้งสามส่วนหรือสามสถาบันรวมกันเป็นชุมชนนั่นเอง

ซึ่งการที่จะเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งในชุมชนและเป็นต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น คนในชุมชนจะต้องร่วมมือกันหลายๆ ด้าน สิ่งสำคัญคือผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นตัวอย่างในการพัฒนา เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตนเอง ซึ่งคนในชุมชนจะเกิดความรัก ความสามัคคี มองเห็นว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่ง หรือส่วนสำคัญที่จะทำให้ชุมชนตนเองเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งหมู่บ้านในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดในอดีตมีวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านอยู่อย่างตัวใครตัวมัน เยาวชนคนรุ่นใหม่ไปทำงานต่างจังหวัดมากขึ้น ขาดแรงงานในระดับครัวเรือนขาดความรู้ และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นประชาชนในหมู่บ้านอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริม คือ การทอเสื่อก และมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเงินทุนในชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด, 2563)

การวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นจากการที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสำคัญของสถาบันครอบครัวและตระหนักถึงปัญหาความไม่เข้มแข็งของสถาบันครอบครัวอันจะส่งผลต่อปัญหาอื่นๆ ของสังคมและประเทศชาติตามมา ร่วมกับบทบาทของสถาบันหลักของสังคมทั้ง 3 สถาบัน คือ บ้าน (ชุมชน) วัด และโรงเรียน ในการทำหน้าที่แก้ปัญหาและพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งของครอบครัว โดยใช้แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข) เข้ามาเป็นหลักในการพัฒนาครอบครัวทั้งนี้เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ทางวิชาการในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นปรัชญาสำคัญในการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.3 เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ชุมชนสามารถนำแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน

3.2 เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจนำแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

3.3 สามารถนำเงื่อนไขหรือปัจจัยของชุมชน เกษตรกร และเครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในชุมชนต้นแบบที่นำแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน/ตัวแทนครัวเรือนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11,811 ครัวเรือน (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2562) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน/ตัวแทนครัวเรือน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 375 ครัวเรือน/คน (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2562) ที่สุ่มจากประชากรโดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของ

เครซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมแบบบรรของประชาชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท(Likert) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมแบบบรรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Openended) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และทดลองใช้(Try-out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.47-0.87 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test(Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมแบบบรรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมแบบบรรของประชาชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมแบบบรร	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการลดรายจ่าย	4.18	0.72	มาก	4
2. ด้านการเพิ่มรายได้	4.22	0.72	มาก	2
3. ด้านการออม	4.17	0.74	มาก	5
4. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.19	0.71	มาก	3
5. ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.28	0.67	มาก	1
รวม	4.21	0.71	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.67) รองลงมา ด้านการเพิ่มรายได้ ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออม ($\bar{X}=4.17$, S.D.= 0.74)

5.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาโดยรวมและด้านการลดรายจ่ายแตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

5.3.1 ด้านการลดรายจ่าย สมาชิกในครัวเรือนควรลดรายจ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายด้านอาหาร โดยการปลูกผักและเลี้ยงสัตว์กินเอง ลดเครื่องอุปโภคบางอย่างที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวันไม่ฟุ่มเฟือย การสอนให้บุตรหลานประหยัด การใช้จ่ายกับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน 4 เช่นค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค

5.3.2 ด้านการเพิ่มรายได้ได้มีการเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้นโดยการหาอาชีพที่สามารถดำเนินการได้โดยลงทุนน้อย ส่งเสริมให้เกษตรกรศึกษาหาความรู้ความเข้าใจด้านบันทึกบัญชี และคิดว่าบันทึกบัญชีไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

5.3.3 ด้านการออม ควรวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ โดยการจดบันทึกหรือทำบัญชีรับ-จ่าย เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และควรระมัดระวังค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว การรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมเป็นรูปธรรม ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัด และรู้จักเก็บออมอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมนั้นๆ ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทั้งในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล การดำเนินงาน แสดงทัศนคติ แลกเปลี่ยนข้อมูลการตัดสินใจและร่วมปฏิบัติและร่วมทำงานร่วมกันตลอดจนร่วมรับผิดชอบในผลที่จะเกิดขึ้นทั้งประโยชน์และผลกระทบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้านเกี่ยวกับ

แนวคิดและการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ซึ่งบุคลากรจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร ผลลัพธ์สุดท้ายคือ องค์กรมีคุณภาพ สอดคล้องกับ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540) ให้ความหมายไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 2)การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีแก้ไขปัญหาและลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด 3)การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติวรรณ กัลยาณมิตร, สันหณัฐ จักรภัทรวงศ์, วิจิตรา ศรีสอน (2563) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาชุมชนตำบลหวดง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดไม่เอาัดเอาเปรียบ มีจิตใจกว้างขวาง เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความได้เปรียบหรือเสียเปรียบ ผู้นำชุมชนแนะนำแนวทางการปฏิบัติตนเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยบอกวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องให้ผู้อื่นได้ทราบ มีน้ำใจ คอยช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน แบ่งปันอาหาร วัตถุสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่เพื่อนบ้านและคนในชุมชน ปฏิบัติตนเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่นเสมอ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้ผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดตา ชูศรีवास (2561) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้างอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่าการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พบว่ามีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สมาชิกในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งเป็นค่านิยมพื้นฐานของคนไทยในชนบทมาช้านานสภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนด้านการออมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีการกำหนดเป้าหมายการเก็บออม เช่น แต่ละเดือน แต่ละปีจะมีเงินออมเท่าไร และกำหนดเป้าหมายการใช้จ่าย เช่น แต่ละวัน แต่ละเดือน จะมีเงินเท่าไร เมื่อไหร่ต้องใช้เงินก้อนไหน และลงมือเก็บออม โดยไม่มี

เงื่อนไขห้ามผิดวันประกันพ่วง ระมัดระวังค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น เช่น ค่าธรรมเนียมรายเดือน รายปี ค่าภาษี ค่าดอกเบี้ยบัตรเครดิต ค่าปรับจ่ายหนี้ซ้ำ วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ โดยการจดบันทึก หรือทำบัญชีรับ-จ่าย เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดตา ชูศรีवास (2561) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้างอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่าการออม ในภาพรวมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนมีการวางแผนการใช้จ่ายและปลูกฝังการเก็บออมเพื่ออนาคต

6.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาโดยรวมและด้านการลดรายจ่ายแตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แม้ว่าจะมีเพศที่ต่างกัน การศึกษาคนละระดับ รวมถึงวัยและอาชีพที่แตกต่างหลากหลายแต่ประชาชนทุกคนก็ยังคงมีความต้องการที่มุ่งมั่นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ดำรงชีวิตในแง่ของการประหยัดอดออม และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นปกติสุข ไม่กระเบียดกระเสียรจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มเพื่อได้เป็นครั้งคราวตามอัตภาพ สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ที่จะช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญ์ หยกจินดา (2557) การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ส่วนร่วมในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับมาก และสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ชุมชนควรแนะนำการวางแผนใช้จ่ายในครัวเรือนโดยการจดบันทึกหรือทำบัญชีรับ-จ่าย เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินมากำหนดนโยบายให้เป็นนโยบายที่ดีต่อไป

7.1.2 ชุมชนควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการมีส่วนร่วมแบบบวรของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 นโยบายของรัฐควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เสนอโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

7.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องจริงจังในการบูรณาการร่วมกัน ในด้านองค์ความรู้ ด้านงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินโครงการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

7.2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลโครงการควรให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โดยเปิดรับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชนให้มากขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาในชุมชนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อจะนำผลมาพัฒนาต่อไป

7.3.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบายอิทธิพลของการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งในยุคปัจจุบัน ในด้านต่างๆ เช่น ความร่วมแรงร่วมใจและความยั่งยืน เป็นต้น

8. บรรณานุกรม

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2562). รายงานข้อมูล จปฐ. ปี 2562 จำนวนครัวเรือนตาม จปฐ. ปี 2562 . กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). เรียนรู้จากกระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชนานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2546 ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

กীরติวรรณ กัลยาณมิตร, สันถนัญ จักรภัทรวงศ์, วิจิตรา ศรีสอน. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาชุมชนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. วารสารรัชต์ภาคย์. 14(34). 69-85.

คลังปัญญาไทย.(2553). วัด. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2564. จาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94>

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2540). หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บวร เทศารินทร์. (2560). **ประเทศไทย 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่**. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2564.
 จาก <http://www.maharakham.go.th/mkweb/images/8>
- ภวนัฐร์ หนูมาก. (2549). **กระบวนการการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชุดตา ชูศรีवास. (2561). **การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้างอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วิษณุหยกจินดา. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภลักษณ์ เก่งปัญญา. (2548). **เส้นทางครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์บ้านแห่งรัก**. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2564. จาก <http://www.love4home.com>
- สายฤดี วรภิโจโกทาทร. (2553). **สรุปเวทีเสวนาเชิงวิชาการ “สถานการณ์ครอบครัวไทย”**. การประชุมวิชาการครอบครัวศึกษา 2553. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564. จาก <http://www.familynetwork.or.th>
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2553). **มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งองค์ความรู้ด้านครอบครัว**. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2564. จาก <http://www.women-family.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **รายงานการเสวนาทางวิชาการเรื่องกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม : บูรณาการระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด. (2563). **พัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด จัดประกวดศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสมบูรณ์แบบสามมาชีพ ต้นแบบ จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2562 ระดับจังหวัด ส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต**. ร้อยเอ็ด : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด.
- อมรวิชช์ นาครทรรพ และคณะ. (2549). **เสริมพลังครอบครัวสร้างรั้วให้หัวใจเด็ก : แนวคิดและแนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ เรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งในครอบครัว**. กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.